

Milovat ducha Rudolf Steiner

Stockholm, 8. června 1913

Stát se a být esoterikem není nic pohodlného a ani by to nebylo možné, kdyby to bylo něco pohodlného, jakkoli zvláště to zní.

Jednou z věcí, které jsou pro esoterika nutné, je následování staré moudré řecké průpovědi: Poznej sám sebe! Zní to zvláště, přesto je pravdou, že člověk zná v podstatě všechno jiné na fyzické pláni lépe než sám sebe. I jiné lidi zná v podstatě lépe než sám sebe. Sebepoznání je tak obtížné proto, že ten, kdo se mu začne věnovat, záhy dospěje k objevům, které pro něj nejsou příjemné; pak toho raději nechá a nezabývá se tím.

Máme se však věnovat také sebepoznání člověka obecně. Děláme-li to, dospějeme záhy ke třem objevům. Ty spočívají v tom, že člověk, takový jaký je ve své fyzické inkarnaci, zaprvé nechce uznat ducha, popírá ho; zadruhé chce duchu uniknout, má z něj skutečně hrůzu; zatřetí ducha v hloubi své duše vůbec nemiluje, nýbrž skutečně ho nenávidí.

Lidé nechtějí ducha uznat tam, kde před ně na fyzické pláni předstupuje ve své pravé podobě. Vidí-li někdo například růži, řekne, že si tvoří o růži představu, bude se ovšem domnívat, že tato představa také pochází z vnějšího světa. To je nepoznání ducha, neboť ve skutečnosti naše představy, naše myšlenky vůbec nepocházejí z vnějšího světa, ale dostává se nám jich darem přímo z duchovního světa. Když to lidé slyší, říkají: Ne, v této formě ducha nechci! V podstatě však ducha nechtějí vůbec a nejraději by před ním co nejdál utekli.

Předpokládejme, že na plakátovacím sloupu budou ohlášeny dvě přednášky: jedna o nějakém theosofickém tématu, takže je předem jasné, že bude nutné myslet, spolupracovat svým duchem; druhá přednáška bude přednáška s promítáním obrázků. Kam půjde nejmén lidí? Na přednášce s promítáním nemusí být sami ze sebe pozorní, nýbrž jejich pozornost je nucena, aby zůstala u předmětu přednášky. Avšak právě toto nucení způsobuje, že to není člověk sám, kdo přemýšlí, ale je to Ahriman. Na theosofické přednášce se od každého žádá, aby byl sám [ze sebe] přítomen duchem; na přednášce s promítáním se žádá od Ahrimana, aby myslel za lidi.

Největšími zařikávači duchů jsou materialisté. Jakékoli materialistické shromáždění není ničím jiným než zařikáváním Ahrima- novým, protože lidé mají v hloubi duše hrůzu z ducha. Lidé prchají před duchem, protože ho nedokážou milovat. Je ještě štěstím současné doby, že jsou jednotlivci, kteří instinktivně cítí, že se mají zabývat tím, co poskytuje theosofie, a kteří tím dospívají k duchu. Na základě obvyklých sklonů lidí ve fyzickém bytí by k tomu žádný nedospěl. Ale ani tito lidé ducha nemilují.

Jak se to vlastně má s milováním? Když ho zkoumá jasnozřivý člověk, může dospět ke zkušenosti, která je trpká, nedívá-li se na ni ve světle ještě většího celku. Dejme tomu, že se narodí dva lidé, které karma povede k tomu, aby se v tomto životě milovali. Tu může jasnozřivý člověk často pozorovat, že před svým narozením se tito lidé v duchovním světě navzájem nenáviděli. Nebo se matce narodí dítě, které - podle moudrého zařízení světa - s

láskou vychovává. Avšak než se narodila, možná to dítě nenáviděla. Dostáváme se tu do oblasti, kde moudré řízení světa postupovalo obzvlášť moudře. To, co k sobě lidi „v lásce“ pojí, je totiž v naprosté většině případů egoismus. Člověk toho druhého miluje, protože pociťuje jako příjemné být v blízkosti milované bytosti. Dobří bohové museli použít egoismus, aby lidi vychovávali v lásce. Kdyby se jako prostředku nechopili egoismu - poté co se už zkrátka uplatnil luciferský vliv - nemohli by být žádní lidé přivedeni k tomu, aby z lásky vstupovali do karmických svazků; matka by dítě, které je s ní karmicky spojeno, vůbec nechtěla přivést na svět atd. Tak je v tomto světě všechno skutečně obráceně; lásku dali Lucifer a Ahriman, egoismus dali bohové postupující ve vývoji, aby lidé zušlechtěním egoismu mohli dospět k pravé lásce.

Říkáme to zde proto, abychom poukázali na následující věc. Často přicházejí začínající esoterici a stěžují si na myšlenky, které se na ně vrhají při meditaci. Cítí-li člověk tyto myšlenky, je to vlastně známkou pokroku; dokazuje to, že Lucifera a Ahrimana už nemáme jen sami v sobě, ale že je začínáme vnímat jako mocnosti mimo sebe, neboť tyto vynořující se myšlenky jsou cele od Lucifera a Ahrimana. Kdyby bylo všechno zůstalo tak, jak to bylo původně zamýšleno, nebyl by člověk po luciferském pokoušení nikdy mohl zapomenout své myšlenky. Byl by měl vždy přístup ke kronice Akáša, byli by to však Lucifer a Ahriman, kteří by pro něj byli tuto kroniku napsali. Proto to museli dobří bohové zařídit tak, aby člověk mohl své myšlenky také zapomenout.

Všechno, co takto klesá do nevědomí, odumřelo, to všechno ale požívají Lucifer a Ahriman. Dělalí z toho část své bytosti a jako luciferská a ahrimanská přirozenost se to u člověka zase vynořuje při meditaci. Jen co se někdo nachystá k meditaci, vzejde Luciferovi naděje: Možná že přece jen ještě ve světě zvítězím! A pak se na člověka vrhne s jeho odloženými myšlenkami. A člověk to má v podstatě rád - tohle přecházení od myšlenky k myšlence, kdežto kontemplaci, v níž by měl setrvávat naplněný obsahem jedné myšlenky, nemiluje.

Jen někdy pozorujte, jak dlouho neesoterik (u esoterika tu ještě je jistý nátlak [který si sám uložil]) vykonává nějaké předsevzetí, aby například, tak jako esejsťáci, každé ráno děkoval za východ slunce, jestliže si ho dobrovolně předsevzal. Jen málokdo to dokáže více než jen několik dní!

Ve skutečnosti člověk ducha vůbec nemiluje. Musí se násilím nutit, aby určité myšlenky uchoval v duši delší dobu. Jsou to vlastně Lucifer a Ahriman, koho člověk opravdu miluje. Jako protest proti této skutečnosti máme naši rosikrucianskou průpověď:

*Ex Deo nascimur
In Christo morimur
Per Spiritum Sanctum reviviscimus.*

GA 266/III